

ДО

Г-Н РУМЕН РАДЕВ

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ПРЕЗИДЕНТ РАДЕВ,

Политическите сили изготвили и подкрепили настоящото становище, настояваме Президентът на Република България да упражни своето правомощие по чл. 101, ал. 1 от Конституцията на Република България и да наложи вето върху Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт и да върне същият за ново обсъждане в Народното събрание.

На 27 юли Народното събрание прие на второ четене Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ЗИДЗСВ). Посочените от вносителя мотиви за промените са *"засилване на гаранциите за независимост и безпристрастност на съдиите, прокурорите и следователите"*. Тези мотиви остават единствено декларативни, тъй като предложените от ГЕРБ и приети от Народното събрание изменения и допълнения ще доведат до обратния ефект, а именно накърняване на независимостта на магистратите, репресии от страна на политически и разследващи органи спрямо магистрати, както и до капсулиране на магистратската общност. Представяме на Вашето внимание аргументите си срещу приетите промени в Закона за съдебната власт:

I. Отстраняване на магистрат от длъжност при привличането му като обвиняем за тежко умишлено престъпление - § 5 относно изменение на чл. 230, ал. 1 на ЗСВ

Според приетото изменение на чл. 230, ал. 1 от Закона за съдебната власт магистрат, който е привлечен като обвиняем за тежко умишлено престъпление от общ характер се отстранява временно от длъжност до приключване на наказателното производство. Основният мотив за изменението гласи: *"Оказва се, че прокурор обвинен в изнудване може безпрепятствено да продължава да изпълнява служебните си задължения. Затова сега се предлага отстраняване във всички случаи на обвинение за тежко умишлено престъпление от общ характер."* (Мотиви към законопроекта).

Тази промяна надвишава превантивната цел на освобождаването от длъжност с оглед изпълнение на служебните задължения. Досегашният текст на чл. 230 от ЗСВ предвижда, че магистратът се освобождава единствено, ако е привлечен като обвиняем за престъпление "свързано със служебните му действия или постановените актове". Целта на такова временно отстраняване е магистратът да не може да влияе на разследването. За сравнение в Закона за държавния служител, където целта на отстраняването е сходна с тази при магистрата, не се

предвижда друг вид отстраняване от длъжност на държавния служител, който е привлечен като обвиняем, освен в случаите на чл. 69 от НПК: *"Когато обвиняемият е привлечен за умишлено престъпление от общ характер, извършено във връзка с работата му, и има достатъчно основания да се счита, че служебното му положение ще създаде пречки за обективно, всестранно и пълно изясняване на обстоятелствата по делото, съдът може да отстрани обвиняемия от длъжност."*

През 2016 г. законодателят се опита да разшири възможността за временно отстраняване на държавния служител от служба, като прие нова разпоредба в чл. 100, ал.2 от ЗДС: *"Държавният служител може да бъде временно отстранен от органа по назначаването: Във всички случаи, когато е образувано наказателно производство срещу държавен служител за престъпления, извършени от него в качеството му на длъжностно лице"*. Тази разпоредба бе отменена от Конституционния съд с Решение №5 /2016 г., тъй като *"противоречи на принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията"*. Конституционният съд намира, че възможността за временно отстраняване от длъжност на държавния служител по чл. 69 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) е достатъчна гаранция, както за провеждането на качествено разследване, така и за защита на авторитета на службата и институцията. Това отстраняване се извършва единствено със съдебен акт, а не с акт на назначаващия орган или с прокурорски акт, както е при обсъжданото изменение на чл. 230 от ЗСВ.

Недопустимо е магистратите да бъдат третирани със значително по-тежки рестрикции от държавните служители при сходна обществена отговорност и сходна цел на самите рестрикции. Не може да се твърди, че спрямо държавния служител е достатъчна възможността за отстраняване по чл. 69 от НПК и излизането извън тази рамка е ненужно накърняване на правото на труд по чл. 16 и чл. 48 от Конституцията (Решение №5/2016), но да се приеме, че за магистратите не важи този принцип на балансираност при ограничаване правото на труд. Такъв двойствен подход показва негативно отношение и тенденциозно третиране на магистрата спрямо всяко друго лице изпълняващо публична служба.

Нещо повече, тази разширена възможност за отстраняване на магистратите, поставя в силна зависимост съдийското съсловие от дейността на прокуратурата. Висшият съдебен съвет ще бъде задължен да отстранява всеки съдия, срещу когото е повдигнато обвинение, независимо дали става въпрос за престъпление по служба или за обвинение в друго тежко умишлено престъпление. Подобно отстраняване от длъжност няма да подлежи на дискреция от страна на назначаващия орган или на последващ съдебен контрол.

В тази връзка следва да се отчете, че общият брой на прекратените досъдебни производства от Прокуратурата за 2016 г. е 24,6% от решените досъдебни производства¹. Това означава, че правото на труд на магистратите, а от там и тяхната независимост, ще бъдат

¹Стр. 44 от Годишния доклад на Прокуратурата за 2016 г.

подложени на произвол, при който продължително време след привличането като обвиняем и отстраняването от длъжност, има огромна вероятност делото срещу магистрата да бъде прекратено, но негативите за него и неговата кариера да са необратими. Особено уязвими от този риск ще бъдат магистратите, които показват критично отношение към недъзите в съдебната власт. Пример за реализирането на подобен риск от прокурорски произвол бе констатиран по делото Колеви срещу България №1108/02 пред ЕСПЧ, по което е установено, че в продължение на 6 месеца след като е критикувал действията на главния прокурор Никола Филчев, висшият магистрат Николай Колев е привлечен като обвиняем по 5 дела за тежки умишлени престъпления.

В заключение - отстраняването от длъжност на съдия единствено по усмотрение на прокурора е недопустимо накърняване на независимостта на българския съд.

II. Ограничаване на правото на сдружаване на магистратите

§ 4. относно изменението на чл. 217 от ЗСВ

С приетите изменения в чл. 217 от ЗСВ са наложени нови ограничения при сдружаването на съдии, прокурори и следователи. Магистратите не могат да създават или членуват в организации заедно с лица, които не са съдии, прокурори или следователи. Подобно отделяне на магистратската общност от всички останали юридически гилдии е немотивирано и ще има негативен ефект върху съдебната власт. Съюзът на юристите в България е пример за съсловна организация, в която не членуват само магистрати, а юристи от всички правни професии. Да се забрани участието на съдии, прокурори и следователи в тази или друга неправителствена организация е недомислица, която нарушава необосновано правото на сдружаване на магистратите по чл. 12 от Конституцията на РБ. В тази насока е и позицията на Съюза на юристите в България, доведена до вниманието на обществеността с отворено писмо, публикувано на официалната интернет страница на сдружението.²

§ 7. относно декларирането на членство в професионални организации

На следващо място се противопоставяме на уреденото изискване за деклариране на членство в професионални организации. Подобно изискване е самоцелно и ще доведе до демотивация на магистратите от членуване в магистратски организации. В тази връзка Европейската асоциация на съдиите в свое писмо от 21 юли до председателя на Народното събрание е изразила следното становище: *"Включването на задължение за деклариране на членство в професионални организации не преследва легитимна цел, подкопава правото на сдружаване и влиза в разрез със съгласуваната в София политика за укрепване, а не уязвяване, на сдруженията на съдии. "*

III. Относно регламентирането на "кариерен бонус" на членове на ВСС и Инспектората на ВСС - §.1 и §.2 за измененията на чл. 28 и чл. 50 на ЗСВ

² http://www.sub.bg/deinost_dekl.htm

С измененията на чл. 28, ал. 1 и чл. 50, ал. 1 от ЗСВ се регламентира възможност за магистратите - членове на ВСС и на ИВСС при прекратяване на мандата без конкурс да могат да заемат длъжност, която е различна от заеманата преди избора длъжност – макар и равна по степен на заемната преди избора длъжност в съответните органи на съдебната власт. Въвежда се ярко изключение от общия принцип за конкурсното начало при заемане на длъжностите в органите на съдебната власт, приложим включително и в случаите на преместване в равни по степен органи на съдебната власт. Тази възможност на практика предоставя “кариерен бонус”, приложим само за членове на ВСС и ИВСС. Това законодателно решение, което не е мотивирано от обществена необходимост или значим обществен интерес, грубо нарушава принципа на “правова държава”, прогласен в Конституцията на Република България.

Уважаеми господин Президент,

Като представители на стотици хиляди български граждани, се противопоставяме на политическата саморазправа с съдебна власт в България и най-вече с активните критични представители на магистратската общност. Тази саморазправа прозира ясно зад приетите изменения в Закона за съдебната власт. Новите рестрикции и възможности за намеса в работата на съда от страна на други държавни органи са недопустими и не могат да бъдат толерирани в демократична България и обединена Европа. Ето защо Ви призоваваме да упражните своето право на вето и да върнете Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт в Народното събрание за ново обсъждане.

С уважение:

ПП „Движение Да България“

ПП „Демократи за силна България“

ПП „Зелените“

ПП „ДЕОС“

ПП „Български земеделски народен съюз“